

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE

RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 100 (156)
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2018

Spis treści / Table of contents

Anna Szychta, Justyna Dobroszek, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Nelli Artienwicz, <i>Problematyka psychologiczna w polskich artykułach naukowych z obszaru rachunkowości – analiza publikacji</i> – Psychological issues in Polish accounting articles – an analysis of publications	11
Anna Ciecholewska, Jerzy Gierusz, <i>Porównywalność formy prezentacji informacji w sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z MSSF (na przykładzie Polski i Niemiec)</i> – Comparability of the form of presenting information in the financial statements prepared in accordance with IFRS (on the example of Poland and Germany)	31
Michał Comperek, <i>Możliwości i ograniczenia wykorzystania modeli memoriałowych korekt zysku netto w detekcji zarządzania zyskiem</i> – Possibilities and limitations of the use of total accruals models in the detection of earnings management	49
Olga Grzybek, <i>Terminowość w raportowaniu spółek giełdowych w Polsce</i> – Timeliness of financial reporting in Polish listed companies	67
Przemysław Kabalski, Ewelina Zarzycka, <i>Czynniki sytuacyjne a stopień konwergencji rachunkowości finansowej i zarządczej w przedsiębiorstwach w Polsce</i> – Contingency factors determining the convergence of financial and management accounting in enterprises in Poland	81
Artur Sajnog, <i>Wynik całkowity i wynik finansowy netto w perspektywie wartości rynkowej spółek z indeksu WIG30</i> – Comprehensive income versus net income in perspective of market value of companies included in WIG30 Index	97
Piotr Staszkiwicz, Jan Michalak, <i>Konstrukcja słownika do zautomatyzowanego rozpoznawania typu opinii biegłego rewidenta</i> – Construction of the dictionary for the machine discrimination of auditors' opinions	117
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz, <i>Propozycja rekomendacji dotyczącej kontroli wewnętrznej w rachunkowości w środowisku informatycznym</i> – Proposed assumptions regarding development of internal control recommendations applicable to accounting systems in IT environments	131
Ewa Walińska, Bogusława Bek-Gaik, Jacek Gad, <i>Informacje finansowe i niefinansowe w raporcie zintegrowanym – praktyka spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie</i> – Financial and non-financial information in the integrated report – the practice of companies listed on the Warsaw Stock Exchange	167
Małgorzata Węgrzyńska, Xesús Pereira López, Manuel Veiga Carballido, <i>Zakres prezentacji informacji niefinansowych w rocznym sprawozdaniu gospodarstwa rolnego na przykładzie produkcji roślinnej</i>	191

– The scope of presentation of nonfinancial information in the financial statement of the agricultural activity on the example of crop production .....

Regulacje rachunkowości i audytingu – projekty, zmiany, opinie / Accounting and auditing regulations – projects, changes, reviews

Tomasz Kondraszuk, *Projekt Krajowego Standardu Rachunkowości „Działalność rolnicza” – ocena proponowanych regulacji*

– „Agricultural Activity” – National Accounting Standards Project – evaluation of the proposed regulations 211

Sprawozdania z konferencji / Report of the conference

Teresa Kiziukiewicz, Tomasz Zygmąński, *XXVI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi” w Kołobrzegu w maju 2018 roku*

– XXVI Conference on Accounting in the Management of Business Entities held in Kołobrzeg in May 2018 225

Wykaz recenzentów artykułów w ZTR w 2018 roku

– List of reviewers of articles in ZTR in 2018 231

Informacje dla autorów 233

Instructions for authors 243

Problematyka psychologiczna w polskich artykułach naukowych z obszaru rachunkowości – analiza publikacji

NELLI ARTIENWICZ

Streszczenie

W naukach ekonomicznych, w tym w rachunkowości, szczególnego znaczenia nabrała psychologia i koncepcje psychologiczne jako odpowiedź na kwestionowanie prawdziwości paradygmatu człowieka ekonomicznego. Celem tego artykułu jest analiza polskich tekstów naukowych z dziedziny rachunkowości, które uwzględniają kwestie psychologiczne. Analiza dorobku polskiego środowiska naukowego jest przeprowadzona zarówno pod względem ilościowym, jak i tematycznym artykułów. Dotychczas opublikowane artykuły mają głównie charakter wprowadzający. Za szczególnie wartościowe należy uznać dogłębne i przekrojowe artykuły teoretyczne, które w sposób wszechstronny analizują konkretną zmienną psychologiczną, oraz nieliczne jeszcze artykuły empiryczne.

Abstract

Psychological issues in Polish accounting articles – an analysis of publications

As a response to questioning the *homo oeconomicus* paradigm, psychology and psychological concepts have acquired a special meaning in economics and business, including accounting. The purpose of this paper is to analyze Polish scientific articles on accounting which take psychological issues into account. The analysis concentrates on the quantitative as well as the thematic aspect of the publications. The analyzed papers mostly have an introductory character. The most valuable contributions include theoretical papers which provide an in-depth comprehensive analysis of specific psychological variables and a number of empirical papers.

Porównywalność formy prezentacji informacji w sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z MSSF (na przykładzie Polski i Niemiec)

ANNA CIECHOLEWSKA, JERZY GIERUSZ

Streszczenie

Celem głównym artykułu jest analiza różnic w formie prezentacji informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF). Do osiągnięcia celu i weryfikacji tezy badawczej wykorzystano metodę studiów literatury przedmiotu i aktów prawnych, w tym MSSF, oraz analizę skonsolidowanych sprawozdań finansowych. Badaniu poddano skonsolidowane raporty roczne dziesięciu wybranych spółek giełdowych objętych polskim indeksem WIG20 i niemieckim indeksem DAX – opublikowanych za okres od 01.01. do 31.12.2016 roku. Badaniem objęto skonsolidowany bilans, skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie z pozostałych całkowitych dochodów, a także noty uzupełniające. Na podstawie badania sformułowano wnioski – między opublikowanymi raportami rocznymi występują istotne rozbieżności, we wszystkich przypadkach sprawozdania finansowe przyjmują odmienną formę i stanowią indywidualny wytwór każdego podmiotu o odmiennym poziomie uszczegółowienia. Często wymagane informacje są dostępne dopiero w informacji dodatkowej, jednakże w każdym przypadku w odmiennym układzie, a wielokrotnie również w niewystarczającym zakresie. Skutkuje to znacznymi trudnościami przy porównywaniu dokonań poszczególnych spółek oraz przeprowadzaniu analizy ich sytuacji finansowej.

Abstract

Comparability of the form of presenting information in financial statements prepared under IFRS (the example of Poland and Germany)

The main aim of this article is to analyze differences in presenting information contained in financial statements prepared in accordance with IFRS. The methods used to achieve this objective and to verify the research thesis were the study of the subject literature and legal acts, including IFRS, and the analysis of consolidated financial statements. The research covered consolidated annual reports of ten selected listed companies included in the Polish WIG20 index and the German DAX index – published for the period from 01.01.2016 to 31.12.2016. The research area included consolidated balance sheet, consolidated profit and loss account and the statement of other comprehensive income, as well as explanatory notes. The research shows that discrepancies between published annual reports are significant. In all cases, financial statements take different forms and constitute an individual product of each entity with a different level of detail. The required information is frequently available only in the explanatory notes, but in each case in a different arrangement and often also in an insufficient scope. It results in considerable difficulties in comparing the performance of individual companies and analyzing their financial situation.

Możliwości i ograniczenia wykorzystania modeli memorialowych korekt zysku netto w detekcji zarządzania zyskiem

MICHAŁ COMPOREK

Streszczenie

Choć z punktu widzenia sprawozdawczości finansowej zysk (strata) netto jest rachunkowym rezultatem różnicy między wygenerowanymi w danym okresie przychodami i przypadającymi kosztami uzyskania tych przychodów, miara ta – ze względu na swój interaktywny charakter – w znaczny sposób oddziałuje na indywidualne zachowania uczestników rynku kapitałowego, stanowiąc pozytywną lub negatywną przesłankę zaangażowania przez nich środków pieniężnych w przedsiębiorstwie. Jednocześnie kategoria wyniku finansowego netto jest wysoce podatna na intencjonalne kształtowanie jej wysokości przez dostosowywanie wartości zysku (straty) netto do przekonań, myśli, życzeń i pragnień poszczególnych interesariuszy podmiotu gospodarczego. Zasadniczym celem arty-

kułu jest dokonanie bliższej charakterystyki rozwiązań metodologicznych podkreślających znaczenie korekt zysku netto w detekcji zarządzania zyskiem. Dla operacjonalizacji postawionego celu badawczego sformułowana została hipoteza badawcza, traktująca o występowaniu niskiego i wyraźnie zróżnicowanego stopnia dopasowania poszczególnych modeli różnic memoriałowych do danych empirycznych. Weryfikacja wskazanej hipotezy nastąpiła przy wykorzystaniu sześciu modeli różnic memoriałowych, do których zaliczono modele: Healy'ego, DeAngelo, Jones, Dechow i in., Kothari i in. oraz Kasznika. Badania empiryczne przeprowadzono wśród spółek wchodzących w skład indeksów giełdowych: WIG20, mWIG40 oraz sWIG80, których akcje były przedmiotem obrotu na giełdzie przez co najmniej 15 lat (1999–2016).

Abstract

Possibilities and limitations of the use of total accruals models in the detection of earnings management

Although from the point of view of financial reporting, net profit (loss) is the accounting result of the difference between revenues and deductible (operating) expenses, this measure – due to its interactive nature – has a significant impact on individual behavior of capital market participants, being a positive or negative condition of their capital involvement in company. At the same time, the category of net financial result is highly susceptible to intentional shaping of its amount by adjusting the value of net profit (loss) to the beliefs, thoughts, wishes and desires of individual stakeholders of an economic entity. The main goal of the presented article is to bring closer the characteristics of methodological solutions emphasizing the importance of total accruals in the detection of earnings management phenomenon. The research hypothesis suggests that there is a low and clearly differentiated degree of goodness-of-fit of individual accrual-based models to empirical data. The verification of the stated hypothesis took place using six models of total accruals: the Healy model, the DeAngelo model, the Jones model, the Dechow et al. model, the Kothari et al. model and the Kasznik model. Empirical studies were conducted among public companies included in the stock indices WIG20, mWIG40 or sWIG80, whose shares have been traded on the stock market for at least 15 years in the period 1999–2016.

Terminowość w raportowaniu spółek giełdowych w Polsce

OLGA GRZYBEK

Streszczenie

Terminowe raportowanie jest istotne dla wszystkich interesariuszy przedsiębiorstwa. Jednakże temat ten jest rzadko podejmowany, toteż artykuł stanowi uzupełnienie istotnej luki badawczej. Celem artykułu jest zbadanie terminowości raportowania rocznego spółek z indeksu giełdowego WIG20 za lata 2007, 2012 i 2016. Do realizacji celu wykorzystano metodę przeglądu literatury, analizę regulacji prawnych i raportów rocznych spółek. Traktowanie terminowości jedynie jako uzupełniającej cechy jakościowej jest niewystarczające. Polskie prawo nakłada na spółki giełdowe obowiązek publikacji raportu rocznego w terminie czterech miesięcy od zakończenia roku obrotowego. Zaobserwowano istotne skrócenie przeciętnego okresu publikacji raportów rocznych w kolejnych latach analizy: 101 dni za rok 2007, 78 dni za rok 2012 oraz 72 dni za rok 2016. W większości spółek w analizowanym okresie czas publikacji raportu rocznego uległ skróceniu (max. o 89 dni), ewentualne wydłużenie tego czasu nie było równie znaczne (max. o 8 dni). Zdecydowana większość sprawozdań finansowych była badana przez biegłego rewidenta z Wielkiej Czwórki, przy czym żadna z firm audytorskich Wielkiej Czwórki nie wyróżnia się szybkością przeprowadzania badania.

Abstract

Timeliness of financial reporting in Polish listed companies

Timeliness of financial reporting is very important for all stakeholders of a company. Nevertheless, the research on timeliness in Poland is rare and hence the article fills this significant research gap. Examining the timeliness of annual reports of companies listed on the WIG20 index for years 2007, 2012 and 2016 is the main goal of the article. The research methods used to accomplish this objective include literature review, legal regulations review and annual reports analysis. Treating timeliness as a

merely secondary qualitative characteristic of useful financial information seems to be insufficient. According to Polish law, listed companies are obliged to publish their annual reports within 4 months after the end of financial year. A significant shortening of the average publication period was observed: 101 days for the year 2007, 78 days for 2012 and 72 days for 2016. Most companies have shortened the publication period of their annual report (max by 89 days); occasional prolonging of this period was much less significant (max 8 days). The vast majority of financial statements were audited by an auditor from the Big 4, but none of these accounting firms made an audit considerably faster than others.

Czynniki sytuacyjne a stopień konwergencji rachunkowości finansowej i zarządczej w przedsiębiorstwach w Polsce

PRZEMYSŁAW KABALSKI, EWELINA ZARZYCKA

Streszczenie

Celem artykułu jest zbadanie związku stopnia konwergencji rachunkowości finansowej i rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach w Polsce z wielkością przedsiębiorstwa, rodzajem jego działalności, pochodzeniem jego kapitału oraz stosowanymi zasadami rachunkowości. Pomiaru konwergencji dokonano w pięciu obszarach: planowania i budżetowania, raportowania, systemów informatycznych, organizacji systemu rachunkowości w organizacji. Do badania wykorzystano metodę sondażową z zastosowaniem kwestionariusza ankiety. Badanie wykazało, że firmy produkcyjne, duże i średnie oraz z kapitałem zagranicznym charakteryzują się wyższym poziomem konwergencji. Z kolei wyższy stopień konwergencji występuje w firmach stosujących ustawę o rachunkowości niż MSSF. Artykuł dostarcza nowej wiedzy na temat słabo zbadanego w Polsce, a niezwykle ważnego problemu konwergencji rachunkowości oraz czynników determinujących stopień konwergencji. Niski stopień konwergencji skutkuje bowiem m.in.: nadmiernymi kosztami rachunkowości oraz niską jakością sprawozdań finansowych.

Abstract

Determinants of the level of convergence between financial and management accounting in companies in Poland

The aim of this article is to present the results of a study on the relationship between the level of convergence of financial accounting and management accounting in companies operating in Poland and the size of company, type of its activity, provenance of its capital and accounting standards used. Convergence was measured in five areas: planning and budgeting, reporting, IT systems, and organization of the accounting system in the company. In order to collect the data, the survey method was used. The research revealed that in manufacturing firms, large, medium sized and with foreign capital, the level of convergence between financial accounting and management accounting is higher. On the other hand, the level of convergence is higher in firms using the Polish Accounting Act than in firms using IFRS. The paper provides new knowledge on the poorly investigated but very important topic of accounting convergence and its determinants. The low level of convergence results in excessive accounting costs and poor quality of financial statements.

Wynik całkowity i wynik finansowy netto w perspektywie wartości rynkowej spółek z indeksu WIG30

ARTUR SAJNÓG

Streszczenie

Zasadniczym celem artykułu jest porównanie związków wyniku całkowitego i wyniku finansowego netto z wybranymi parametrami rynkowymi (kapitalizacją giełdową, wskaźnikami wartości rynkowej do wartości księgowej) spółek notowanych na GPW w Warszawie z indeksu WIG30 według stanu na 01.03.2018 roku. Dane empiryczne zostały zaczerpnięte z bazy Thomson Reuters (lata 2009–2016). Analiza zależności dotyczyła relacji między wynikami finansowymi za dany okres sprawozdawczy a wybranymi miernikami rynkowymi, odnoszącymi się do okresu obrachunkowego oraz kolejnego okresu badawczego. Posłużono się współczynnikiem korelacji rang Spearmana oraz analizą regresji

wielorakiej, przy wykorzystaniu czterech modeli jednorównaniowych, w dwóch wersjach. Rezultaty badań empirycznych potwierdzają występowanie większej zmienności wartości generowanych wyników całkowitych aniżeli wyników finansowych netto oraz zróżnicowanych zależności między tymi wynikami a parametrami rynkowymi. Nie odnotowano natomiast jednoznacznych przewag istotności jednej kategorii nad drugą.

Abstract

Comprehensive income versus net income in the context of market value of companies in WIG30 Index

The major aim of this paper is to compare relationships of comprehensive income and net income with selected market ratios (market capitalization, market value to book value ratios) in companies listed on the Warsaw Stock Exchange included in WIG30 Index (qualified on 01.03.2018). Empirical data was obtained from the Thomson Reuters database (the period from 2009 to 2016). The research comprised relationships between incomes in the reporting period and selected market ratios, relatively for the reporting period and the next period. The research method was the regression analysis conducted by means of Spearman's rank correlation coefficient and by four regression models in two versions. The research revealed a diversity of values of comprehensive income, as opposed to net income, and diverse relationships between these categories. They do not confirm the superiority of comprehensive income over net income.

Konstrukcja słownika do zautomatyzowanego rozpoznawania typu opinii biegłego rewidenta

PIOTR STASZKIEWICZ, JAN MICHALAK

Streszczenie

Artykuł przedstawia uproszczoną procedurę konstrukcji słownika tonu służącego do zautomatyzowanego rozpoznawania typu opinii biegłego rewidenta, opracowanego na podstawie opinii sporządzonych w języku polskim. Opierając się na próbie 362 opinii załączonych do sprawozdań finansowych zestawionych w okresie od 2013 roku do 2016 roku stworzono korpus językowy. Wykorzystując metody analizy tekstu i analizy korelacji oszacowano ładunki informacyjne słów na podstawie korelacji z typem opinii biegłego rewidenta. Wyniki wskazują na istotny związek opinii zmodyfikowanej (negatywnej lub z zastrzeżeniem) i tonu oraz braku takich zależności w przypadku opinii bez zastrzeżeń. Procedura tworzenia słownika oraz sam słownik mogą być zastosowane do konstruowania automatycznych algorytmów handlu akcjami.

Abstract

Construction of a dictionary for automated discrimination of auditor's opinion type

This paper presents a simplified procedure for construction of a tone dictionary used for the automated recognition of the auditor's opinion type. The study was based on audit opinions prepared in the Polish language. Our sample consists of 362 reports for the period 2013-2016. It served as a basis for creating the language corpus. We applied text mining techniques combined with correlation analysis to assess information content of words on the basis of correlation with the type of auditor's opinion. We have demonstrated that a modified auditor's report (negative or qualified) has a significant correlation with tone while in the case of an unqualified opinion there is no such correlation. The procedure of dictionary creation and the dictionary itself can be used to develop automatic trading algorithms.

Propozycja rekomendacji dotyczącej kontroli wewnętrznej w rachunkowości w środowisku informatycznym

ELŻBIETA IZABELA SZCZEPANKIEWICZ

Streszczenie

Opracowanie określonych regulacji i konkretne działania to podstawowy środek do zapewnienia bezpieczeństwa zasobów informatycznych rachunkowości w jednostkach gospodarczych. Jednostki w

Polsce od 1995 roku stosują się do określonych zapisów ustawy o rachunkowości w tym zakresie. Badania autorki na temat aktualnego poziomu zapewnienia bezpieczeństwa zasobów informatycznych rachunkowości w jednostkach potwierdziły, że znacznie się on różni w poszczególnych sektorach i typach badanych jednostek. W artykule przyjęto hipotezę: jednostki, które przyjęły do stosowania dodatkowe regulacje (standardy, rekomendacje) dotyczące kontroli wewnętrznej mają skuteczniejszy system kontroli wewnętrznej w rachunkowości prowadzonej w środowisku informatycznym. Na podstawie zaprezentowanych wyników badań empirycznych hipoteza ta została pozytywnie zweryfikowana, ponieważ w jednostkach, w których obowiązują dodatkowe regulacje branżowe w tym zakresie kierownictwo bardziej angażuje się w zapewnienie bezpieczeństwa zasobów informatycznych rachunkowości. Podczas badań ankietowani wskazali, że oczekują opracowania dla nich regulacji (rekomendacji, wytycznych), które pomogą im doskonalić kontrolę wewnętrzną w tym obszarze. Celem artykułu jest przedstawienie autorskiej propozycji założeń do rekomendacji dotyczącej kontroli wewnętrznej w tym zakresie. Wprowadzenie takiej rekomendacji może pomóc kierownikom jednostek w projektowaniu nowych i doskonaleniu obecnych systemów kontroli wewnętrznej w rachunkowości prowadzonej w środowisku informatycznym. W artykule zaproponowano także autorski model systemu kontroli wewnętrznej, który został opracowany w wyniku analizy kilku wiodących koncepcji i regulacji światowych oraz krajowych, ogłoszonych w przedmiotowym zakresie. Metody badawcze wykorzystane w opracowaniu to analiza piśmiennictwa oraz regulacji w przedmiotowym zakresie, analiza wyników badań ankietowych i wnioskowanie.

Abstract

Proposals concerning development of internal control recommendations applicable to accounting systems in IT environments

Developing appropriate legal regulations and taking specific actions are the basic tools for ensuring accounting information resources security (AIRS) in business entities. Since 1995 businesses have been following appropriate provisions of the Accounting Act with regard to AIRS. However, the author's research on the current level of AIRS assurance level in businesses showed that AIRS level varies considerably in various types of businesses. The following hypothesis is proposed in the paper: entities that endorse additional regulations (standards or recommendations) concerning internal control have a more effective internal control system in the area of accounting in the IT environment. On the basis of the presented empirical results, this hypothesis was confirmed, as in entities which follow additional industry regulations in this respect, the management is more committed to ensuring the security of IT accounting resources. During the research, the respondents indicated that they expect to have regulations developed (recommendations, guidelines) that will help them improve internal control in this area. The objective of the paper is to present original contribution to developing a national internal control recommendation. The introduction of such a recommendation may help managers design new and improve existing internal control systems in the area of accounting in an IT environment. Research methods used by the author include analysis of literature and legislation, analysis of survey results and inference.

Informacje finansowe i niefinansowe w raporcie zintegrowanym – praktyka spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie

EWA WALIŃSKA, BOGUSŁAWA BEK-GAIK, JACEK GAD

Streszczenie

Głównym celem artykułu jest próba klasyfikacji raportu zintegrowanego jako raportu finansowego bądź niefinansowego poprzez analizę jego zawartości informacyjnej, a także ustalenie, jak zmieniała się forma raportu zintegrowanego oraz jakie relacje występowały między nim a sprawozdaniem finansowym i sprawozdaniem z działalności w latach 2013–2016. Wnioski badawcze sformułowano na podstawie analizy raportów zintegrowanych opublikowanych przez spółki notowane na GPW w Warszawie w latach 2013–2016. Raporty pochodziły ze stron internetowych badanych spółek. W ramach badania ustalono, że nie wypracowano również jednolitej formuły i zakresu tego raportu, chociaż wyniki badań potwierdziły, że był to raport zawierający głównie informacje niefinansowe. Informacje finansowe występowały w nim sporadycznie lub nie występowały wcale. Dodatkowo należy podkreślić, że większość informacji niefinansowych to oryginalne informacje, występujące tylko w tym raporcie.

Abstract

Financial and non-financial information in the integrated report – the practice of companies listed on the Warsaw Stock Exchange

The main aim of the article is to attempt to classify the integrated report as a financial or non-financial report by analyzing its information content. The article also aims to determine how the form of the integrated report was changing and what relations existed between this type of report, the financial statement and the management report in 2013–2016. The research conclusions were based on analysis of integrated reports published by companies listed on the Warsaw Stock Exchange in the years 2013–2016. Reports were collected from the websites of the surveyed companies. As part of the study, it was found that there was no uniform form and scope of this report, although results of the research confirmed that it was a report containing mainly non-financial information. Financial information occurred occasionally or did not occur at all. Additionally, it should be emphasized that most non-financial information is original information that only appears in this report.

Zakres prezentacji informacji niefinansowych w rocznym sprawozdaniu gospodarstwa rolnego na przykładzie produkcji roślinnej

*MALGORZATA WĘGRZYŃSKA, XESÚS PEREIRA LÓPEZ,
MANUEL VEIGA CARBALLIDO*

Streszczenie

Celem artykułu jest wskazanie istotnych obszarów ujawnień informacji niefinansowych w sprawozdaniu finansowym gospodarstwa rolnego, w aspekcie obowiązującej w tym zakresie praktyki gospodarczej oraz regulacji prawnych. W artykule podjęto próbę określenia i klasyfikacji zakresu ujawnień informacji niefinansowych. Aby zrealizować cel artykułu, przeprowadzono przegląd obowiązujących regulacji prawnych. W latach 2015–2017 w gospodarstwach rolnych położonych w województwie wielkopolskim przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione z głównymi księgowymi (30 osób) oraz właścicielami tych gospodarstw (150 osób) prowadzącymi ewidencję zgodnie z ustawą o rachunkowości. Wywiad pogłębiony przeprowadzono na temat raportowania informacji niefinansowych w sprawozdaniu gospodarstw rolnych. Przeprowadzone wywiady pogłębione umożliwiły określenie głównych nurtów zapotrzebowania na informacje niefinansowe, które do tej pory nie były prezentowane w raportach sprawozdawczych. W rezultacie badań stwierdzono, że sprawozdawczość finansowa nie uwzględnia w pełni działalność rolniczej. Prezentacja wyników tej działalności wymaga szczegółowego doprecyzowania. Przedstawiono wyniki badań związanych z zakresem ujawnień informacji niefinansowej w sprawozdaniu finansowym gospodarstwa rolnego oraz potencjalne informacje, jakie powinny być przedstawione w zintegrowanym sprawozdaniu finansowym gospodarstwa rolnego.

Abstract

The scope of presentation of non-financial information in financial statements of farms – the example of crop production

The aim of the article is to indicate areas of non-financial information disclosures in financial statements of entities engaged in agricultural activity in the light of economic practices and regulatory requirements. An attempt was made to identify and classify the scope of non-financial information disclosures. To achieve the purpose of the article, a review of legal regulations was carried out. In the period 2015–2017, individual in-depth interviews were conducted with chief accountants (30 persons) and owners (150 persons) of farm businesses that keep accounts in accordance with the Accounting Act, located in Wielkopolskie Province. The topic of the interviews was the reporting of non-financial information in the integrated report of farms. The research has enabled the identification of demand for non-financial information, which so far have not been presented in the reports. It was found that the integrated financial reporting does not take full account of agricultural activity. Presentation of the results of this activity requires a detailed clarification.

REGULACJE RACHUNKOWOŚCI I AUDYTINGU – PROJEKTY, ZMIANY, OPINIE / ACCOUNTING AND AUDITING REGULATIONS – PROJECTS, CHANGES, REVIEWS

Projekt Krajowego Standardu Rachunkowości *Działalność rolnicza* – ocena proponowanych regulacji

TOMASZ KONDRASZUK

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie najważniejszych problemów funkcjonowania rachunkowości rolniczej w Polsce w kontekście opracowywanego projektu Krajowego Standardu Rachunkowości (KSR) *Działalność rolnicza* oraz MSR 41 *Rolnictwo*. Biologiczny charakter produkcji rolniczej sprawia, że stosując tradycyjny model rachunkowości oparty na zasadzie kosztu historycznego i zasadzie realizacji nie jest możliwe właściwe odzwierciedlenie skutków zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością rolniczą (przemianą biologiczną). Takie założenie zostało przyjęte wcześniej przy opracowywaniu MSR 41. Z wielkimi nadziejami, a jednocześnie niepokojem środowisko ekonomistów rolniczych czekało na ten dokument. Opracowany MSR 41 usankcjonował stosowane wcześniej na gruncie ekonomiki i organizacji gospodarstw metody wyceny i sposoby obliczeń kategorii wyników. W szczególności dotyczy to zysku lub straty powstałej w momencie początkowego ujęcia składnika aktywów biologicznych w wartości godziwej (loco gospodarstwo). Tak ustalony wynik jest zyskiem/stratą nie na sprzedaży, lecz na produkcji. Jest to właściwe podejście, ponieważ kategorie produkcji są w rolnictwie kluczowymi wielkościami dla oceny racjonalności działalności rolniczej. Niestety, opracowany w Polsce projekt KSR *Działalność rolnicza* pomija ten ważny fakt i stara się za wszelką cenę odchodzić od niego przy wycenie od wartości godziwej. Wprowadza subiektywne metody ustalania kosztów wytworzenia produktów rolniczych, co narusza zasadę „ekonomiki informacji” i ich użyteczności („zasadę przewagi treści nad formą”). W tej sytuacji powstaje pytanie o sens opracowywania KSR *Działalność rolnicza*.

Abstract

Agricultural Activity – National Accounting Standard project – evaluation of the proposed regulations

This article aims to present the most important issues related to the functioning of agricultural accounting in Poland in the context of the National Accounting Standard project (NAS) *Agricultural Activity* and IAS 41 *Agriculture*. The biological character of agricultural production makes it impossible to correctly reflect the impact of economic events connected with agricultural activity (biological transformation) by using the traditional accounting model based on the historical cost principle and matching principle. This presumption was adopted during the IAS 41 development process. Agricultural economists had waited for this document with great expectations and, at the same time, with great concern. IAS 41 recognized evaluation methods and methods of obtaining calculations of output categories previously used in economics and farming. This, in particular, relates to profit or loss made where the compound of biological assets is initially included in fair value (farm-gate). Thus obtained result is profit/loss not on the sale, but on production. That is the correct approach, since production categories are basic agricultural categories for the evaluation of rationality of agricultural activity. Unfortunately, the *Agricultural Activity* project in Poland ignores this fact and tends to depart from fair value in the evaluation process. It introduces subjective methods of calculating costs of agricultural production, which infringes the “balance between benefit and cost principle” as well as its usefulness (substance over form principle). Therefore, in view of all this, one may question the sense of developing NAS *Agricultural Activity*.

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI / REPORT OF THE CONFERENCE

XXVI Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi* w Kołobrzegu w maju 2018 roku

TERESA KIZIUKIEWICZ, TOMASZ ZYGMAŃSKI

Streszczenie

Opracowanie zawiera sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Rachunkowości Uniwersytetu Szczecińskiego w dniach 16–18 maja 2018 r. w Kołobrzegu. XXVI Konferencja z cyklu *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi* dotyczyła problemów współczesnej rachunkowości oraz zachodzących w niej zmian.

Abstract

XXVI Conference on *Accounting in the Management of Business Entities* held in Kołobrzeg in May 2018

The text provides a report about a national scientific conference organized in Kołobrzeg on 16–18 May by the Institute of Accounting of Szczecin University. This conference, being part of a series on *Accounting in the Management of Business Entities*, addressed problems in present-day accounting and changes that are taking place in it.